

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตภาคกลางตอนล่างของไทย

Thai Tourist Behaviors in Agro-Tourism Sites of Lower Central Provinces of Thailand Area

¹⁾ทัศนีย์ นาคเสนีย์, ²⁾เกศรา สุกเพชร

¹⁾นักศึกษาหลักสูตรดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ คณะการจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

²⁾ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์สาขาวิชาสาขาวิชาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ คณะการจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

¹⁾Tassanee Naksanee, ²⁾Kassara Sukpatch

¹⁾Doctor of Philosophy Program in Integrated Tourism Management.The Graduate School of Tourism Management. National Institute of Development Administration (NIDA)

²⁾The Graduate School of Tourism Management. National Institute of Development Administration (NIDA)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในเขตภาคกลางตอนล่างของไทย และ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตภาคกลางตอนล่างของไทย โดยศึกษาจากนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือ วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ค่าสถิติ การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (f-test) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20-29 ปี มีสถานภาพโสด เดินทางมาจากภาคกลาง จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (มัธยมต้นและมัธยมปลาย) อาชีพเป็นนักเรียนนักศึกษา มีรายรับส่วนตัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อมาศึกษาดูงานหรือเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ มาเที่ยวแบบมาเช้าเย็นกลับ เดินทางมาท่องเที่ยวในวันเสาร์-อาทิตย์ มาเป็นครั้งแรก ส่วนใหญ่มาพร้อมกับครอบครัว/ญาติพี่น้อง และมาโดยรถยนต์ส่วนตัวมากที่สุด รับรู้ข้อมูลข่าวสารของแหล่งท่องเที่ยวจากทางอินเทอร์เน็ต ค่าใช้จ่ายที่นักท่องเที่ยวจ่ายเพื่อการท่องเที่ยวไม่เกิน 1,000 บาท สินค้าที่นิยมซื้อในแหล่งท่องเที่ยว คือ ผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตร และนิยมเดินทางไปท่องเที่ยวต่อในสถานที่ ที่สำคัญๆ ของแต่ละจังหวัดที่อยู่บนเส้นทางหลัก

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่าง พบว่า มีศักยภาพในด้านการบริหารจัดการ การรับรอง การให้บริการ และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคล และพฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้มาท่องเที่ยว แตกต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่างที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนั้นยังพบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแต่ละแห่งในภูมิภาคตะวันตกมีความโดดเด่นในด้านการจัดสถานที่ภูมิทัศน์ที่สะอาด ร่มรื่น สวยงาม ด้วยผักพื้นบ้าน ผักพันธุ์หายาก การใช้พื้นที่อย่างคุ้มค่า การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน แนวทางการใช้ชีวิตด้วยวิถีเศรษฐกิจพอเพียง การพึ่งพาตนเองได้ การเป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ทางภูมิปัญญา ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งในชีวิตประจำวัน และแนวทางการประกอบอาชีพทางการเกษตรที่สร้างสรรค์ในอนาคต

คำสำคัญ : พฤติกรรมนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ภาคกลางตอนล่างของไทย

ABSTRACT

This research aimed at (1) learning behaviors of Thai tourists to agro-tourism sites in lower central provinces of Thailand and (2) comparing various opinions of Thai tourists to agro-tourism sites in lower central provinces of Thailand. The study randomly derived the data from 400 Thai tourists by interrogating them through the designed questionnaire. Such data were analyzed and explained via the descriptive, t-test, and f-test statistics. Furthermore, they were compared in pairs with *Scheffe method* that the statistically significant level was set at 0.05.

The findings indicated that most of the respondents were single female whose age was between 20 and 29 years old and educated from both junior and high schools. Their residents were in the central region of Thailand. Their average income was not more than 10,000 baht per month. The objectives of travelling to the agro-tourism sites or resource centers were to inspect and study work-concerned activities. Such respondents either chose a one-day or a weekend trip. Most of them visited the attractions for the first time. Their trips were generally planned to travel with family members by their own cars. They frequently found the trip information by searching the internet network and limited their personal expenditure for not more than 1,000 baht. The popular souvenir, which they bought in the attractions, was processed agricultural products. More than that, in each province, they also visited other famous or remarkable tourism sites, which were located along the route they passed-by.

Opinions of Thai tourists to agro-tourism sites in lower central provinces revealed that managerial service efficiency was qualified and attractiveness of such tourism sites was high-ranking. Travelling factors and behaviors of responding travelers were individually different. The opinions on the effectiveness of agro-tourism site management in lower central provinces were statistically and significantly different at 0.05-level. In addition, the result was also indicated that each agro-tourism site in the region was prominent in many aspects such as the landscape or the appearance was improved to be cleaner, more sylvan, and more fascinated. Those sites were also decorated and flourished with the local and the rare herbs and vegetables in limited areas. One of the other aspects was about the agricultural products that were processed along with the principles of local wisdom, sufficient economy and self-sufficiency. Last but not least, those sites were qualified to be a proper learning center to share and pass on useful knowledge that was able to be creatively utilized in their real lives and in their vocations in the soon future.

Keywords : Tourist Behavior, Agro-Tourism ,Lower Central Region Thailand Area

บทนำ

การท่องเที่ยวในศตวรรษที่ 21 หลากๆ ประเทศทั่วโลกมีแนวโน้มที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวของตนสู่การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมากขึ้น เนื่องจากแต่ละประเทศ ต่างต้องการให้เกิดการกระจายความเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจไปสู่ชุมชนการอนุรักษ์และรักษาไว้ ซึ่งทรัพยากร สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ

การท่องเที่ยว เพราะนอกจากจะทำให้ชุมชนท้องถิ่นมีสภาพเศรษฐกิจที่ดีแล้ว ยังเป็นการกระตุ้นให้ชุมชนเกิดจิตสำนึกในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติของตนเองอีกด้วย (Milind B. Bhujbal, 2012) ดังเช่นประเทศไทยที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้มุ่งเน้นให้การท่องเที่ยวในปี 2556 เป็นการท่องเที่ยวแบบวิถีไทย (Thainess หรือ Thai way of life) (สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2556) เนื่องจาก

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีธรรมชาติสิ่งแวดล้อม โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตและประเพณีท้องถิ่น มากมายแล้ว ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงประกอบอาชีพหลัก คือ อาชีพเกษตรกรรม แต่ด้วยสภาพปัญหาปัจจุบัน กลับพบว่า ภาคเกษตรของไทยประสบปัญหามากที่สุด คือ ระบบการจัดจำหน่ายผลผลิต เนื่องจากสินค้าเกษตรบางส่วนเป็นวัตถุดิบไม่สามารถปรับตัวให้ทันกับการแข่งขันของสินค้าอื่นทั้งในและนอกประเทศ แม้รัฐจะมีนโยบายเร่งพัฒนา และให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังมีปัจจัยอีกหลายอย่างเข้ามาเกี่ยวข้องทั้งภาวะการณ์ ที่สามารถควบคุมได้และควบคุมไม่ได้ เช่น สิ่งแวดล้อม ฝนแล้ง น้ำท่วม การเกิดโรคระบาด การผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน การแทรกแซงราคา เมื่อราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ ระบบเศรษฐกิจเล็กๆ ในระดับชุมชนของไทยที่มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก จึงไม่อาจเรียนรู้ และปรับตัวได้อย่างรวดเร็วในท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ของทุน (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, 2550 หน้า 39)

ดังนั้น เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของไทยที่เกิดจากการท่องเที่ยวให้ดีขึ้นและสอดคล้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบวิถีไทย ด้วย “การท่องเที่ยวเชิงเกษตร” เพราะการท่องเที่ยวเชิงเกษตร นอกจากจะเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แล้วยังเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนอีกรูปแบบหนึ่ง ที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามา มีส่วนร่วมในการสัมผัสธรรมชาติ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่างๆ ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวเกิดจิตสำนึก ที่จะอนุรักษ์และตระหนักถึงความสำคัญของธรรมชาติกลายเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และสิ่งแวดล้อมก็ดำรงอยู่ได้โดยไม่ถูกทำลายในระยะยาวเหนืออื่นใด การส่งเสริมการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะนำมาสู่ความเชื่อมโยงและการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างนักวิชาการ หน่วยงานและบุคลากร ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรในพื้นที่มากขึ้น ผลที่ตามมา คือ การพัฒนาอาชีพ ผลผลิตและชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรย่อมจะก่อตัวเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นไปในลักษณะการบูรณาการองค์ความรู้ และการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2553, Dianne Dredge. 2006, Yuan Li. 2009)

พื้นที่ในจังหวัดเขตภาคกลางตอนล่างของประเทศไทย ประกอบไปด้วย 8 จังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม ราชบุรี สมุทรสาคร สมุทรสงคราม

เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ประชาชนประกอบอาชีพหลักคือ อาชีพเกษตรกรรม นโยบายในการบริหารของแต่ละจังหวัดต่างมียุทธศาสตร์ในการพัฒนา 3 ประเด็นหลักๆ ที่ตรงกัน คือ การส่งเสริมด้านการเกษตร การส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว และการสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลผลิตของชุมชนในพื้นที่ ในการบูรณาการการเกษตรเข้ากับการท่องเที่ยว กลุ่มจังหวัดได้ดำเนินการมากกว่า 10 ปีแล้ว ดังจะเห็นได้จากการสร้างแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพิ่มมากขึ้น แต่ด้วยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เข้ามา พบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งได้รับความนิยมมากน้อยแตกต่างกัน ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในกลุ่มจังหวัด ให้เป็นที่นิยมได้รับความสนใจ นักวิจัยจึงได้ทำการศึกษาถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว และเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตภาคกลางตอนล่างของไทยเพื่อจะได้นำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้ได้รับความนิยมตามกระแสพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว และนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เหมาะสมในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในเขตภาคกลางตอนล่างของไทย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตภาคกลางตอนล่างของไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในเขตภาคกลางตอนล่างของไทย มีขอบเขต ดังนี้

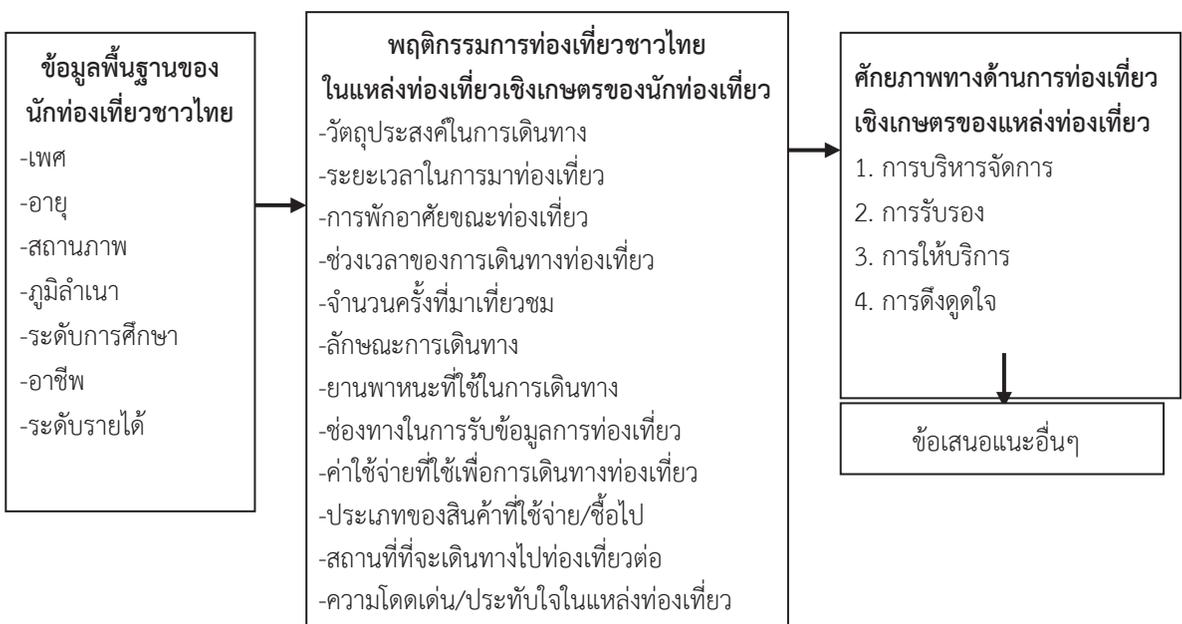
1. ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล พฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยศึกษาจากแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ การบริการและความปลอดภัยเพื่อยกระดับคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2555 หน้า 3)

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา คือ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เขตภาคกลางตอนล่างของไทย 8 แห่ง ได้แก่ 1) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม 2) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรโครงการ ช้างหัวมันตามพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี 3) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านสวนแสงตะวัน (บางพลับ) จังหวัดสมุทรสงคราม 4) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ การเกษตรสมุทรสาคร (พืชสวน) จังหวัดสมุทรสาคร 5) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านฝั่งท่า จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 6) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอุทยานผักพื้นบ้านเพื่อการยังชีพ

เฉลิมพระเกียรติบึงฉวาก จังหวัดสุพรรณบุรี 7) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรไร่นามณีเจริญฟาร์ม (เจียไต๋) จังหวัดกาญจนบุรี และ 8) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริบ้านบ่อหวี จังหวัดราชบุรี

3. ขอบเขตด้านประชากร การวิจัยครั้งนี้เป็น การศึกษาผู้มาเยือน นักทัศนจร นักท่องเที่ยว เฉพาะนักท่องเที่ยว ชาวไทย ที่เดินทางมาท่องเที่ยว มาทัศนศึกษา หรือ มาศึกษาดูงาน ณ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรหลักในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคกลางตอนล่างของไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 โครงสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานทางการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้มาท่องเที่ยว แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่างไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้มาท่องเที่ยวแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่างแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 3 พฤติกรรมนักท่องเที่ยวของผู้มาท่องเที่ยวแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่างไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 4 พฤติกรรมนักท่องเที่ยวของผู้มาท่องเที่ยวแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่างแตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรนักวิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยในเลือกสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวน 400 ตัวอย่าง ในการแจกแบบสอบถาม จะเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้ที่มีเวลาและมีความเต็มใจ ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อถือได้ (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ที่ 0.81 เป็นเครื่องมือ

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยวประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ภูมิลำเนา ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้ ส่วนตัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน แสดงค่าเป็นความถี่ และร้อยละ สำหรับระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จำแนกเป็น มาตราส่วน 5 ระดับ ของลินเคิร์ท (Likert) และมีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับคะแนน คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550 หน้า 77)

วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐาน และพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้วยสถิติ Independent sample t-test One-Way ANOVA และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธี Scheffe ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัย

ข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยวชาวไทย

นักท่องเที่ยวเป็นเพศหญิง ร้อยละ 64.8 มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 42.8 รองลงมาคืออายุระหว่าง 20-29 ปี ร้อยละ 19.0 สถานภาพโสด ร้อยละ 68.0 รองลงมา คือ สมรส ร้อยละ 29.0 เดินทางมาจากภาคกลางมากที่สุด 71.0 รองลงมา คือ ภาคเหนือ ร้อยละ 11.8 ระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมา คือ ระดับมัธยมศึกษา (มัธยมต้นและมัธยมศึกษา) ร้อยละ 46.3 รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 26.0 มีอาชีพเป็นนักเรียนนักศึกษามากที่สุด ร้อยละ 42.8 และอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานปกครอง ส่วนท้องถิ่น ร้อยละ 20.0 มีรายรับส่วนตัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน

10,000 บาท ร้อยละ 43.5 รองลงมา คือ 10,001-20,000 บาท ร้อยละ 27.8

พฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยว

ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของผู้มาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมาเพื่อศึกษาดูงานหรือเรียนรู้ จากแหล่งเรียนรู้ต้นแบบมากที่สุด ร้อยละ 41.5 รองลงมา คือ เพื่อพักผ่อนหรือผ่อนคลายความตึงเครียดจากการทำงาน ร้อยละ 39.5 นิยมเดินทางมาเข้าเย็นกลับ ร้อยละ 78.2 รองลงมา คือ 2 วัน ร้อยละ 13.5 นิยมไปพักค้างที่อื่น เช่น โรงแรม รีสอร์ท ร้อยละ 35.3 และหากเลือกได้ก็ไม่พักค้าง ร้อยละ 35.0 ช่วงเวลาที่เดินทางมาท่องเที่ยว คือ วันเสาร์-อาทิตย์ ร้อยละ 82.0 รองลงมา คือ เดินทางมาวันจันทร์-วันศุกร์ ร้อยละ 5.5 ช่วงเวลาที่เดินทางมาท่องเที่ยว ครั้งแรก ร้อยละ 52.0 รองลงมา คือ มามากกว่า 3 ครั้ง ร้อยละ 27.0 ส่วนมากเดินทางมากับครอบครัว/ญาติพี่น้อง ร้อยละ 35.3 รองลงมา คือ มากับกลุ่มเพื่อน ร้อยละ 26.0 ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางมา คือ รถยนต์ส่วนตัว ร้อยละ 50.0 และรถเช่าเหมา (รถตู้/รถบัสโดยสาร) ร้อยละ 42.3 ช่องทางที่รับรู้ข้อมูลข่าวสารของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากที่สุด คือ ช่องทางจากอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 28.8 รองลงมา คือ การบอกต่อ ร้อยละ 19.9 ค่าใช้จ่ายที่นักท่องเที่ยวใช้จ่ายระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว คือ ตั้งแต่ 1-1,000 บาท ร้อยละ 53.8 รองลงมา คือ ระหว่าง 1,001-2,000 บาท ร้อยละ 15.3 ประเภทสินค้าที่นักท่องเที่ยวซื้อในแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด คือ ผลผลิตจากการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่รับประทานได้ ร้อยละ 37.4 รองลงมา คือ พืช ผัก และผลไม้ ร้อยละ 29.7 เมื่อสอบถามถึงผลการสอบถามถึงแหล่งท่องเที่ยวอื่น ที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางไปต่อ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด พบว่า ผู้มาท่องเที่ยว ร้อยละ 54.8 ตอบว่า จะเดินทางไปต่อยังแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญๆ ของแต่ละจังหวัด ดังนี้

จังหวัดสุพรรณบุรี แหล่งท่องเที่ยวที่ผู้มาท่องเที่ยวจะเดินทางไปต่อ ได้แก่ บึงฉวากเฉลิมพระเกียรติ สามชุก ตลาดร้อยปี ตลาดเก้าห้อง 100 ปี หมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง (มังกรสวรรค์) พุเตย ด่านช้าง อ่างเก็บ

น้ำกระเสียว วัดทับกระดาน วัดป่าเลไลยก์ วัดท่าซุง หอคอย
บรรหาร-แจ่มใส และสวนเฉลิมภัทรราชินี

จังหวัดนครปฐม แหล่งท่องเที่ยวที่ผู้มาท่องเที่ยว
จะเดินทางไปต่อ ได้แก่ วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร
พระราชวังสนามจันทร์ เจษฎาเทคนิคมิวเซียม ตลาดน้ำ
ลำพญา ตลาดน้ำดอนหวาย วัดไร่ขิง ลานแสดงช้างและฟาร์ม
จระเข้สามพราน

จังหวัดกาญจนบุรี แหล่งท่องเที่ยวที่ผู้มาท่องเที่ยว
จะเดินทางไปต่อ ได้แก่ สะพานข้ามแม่น้ำแคว โรงถ่าย
ภาพยนตร์นครสวรรค์ (พร้อมมิตรสตูดิโอ) เขื่อนศรีนครินทร์
และน้ำตกไทรโยค

จังหวัดราชบุรี แหล่งท่องเที่ยวที่ผู้มาท่องเที่ยว
จะเดินทางไปต่อ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอำเภอสวนผึ้ง

จังหวัดเพชรบุรี แหล่งท่องเที่ยวที่ผู้มาท่องเที่ยว
จะเดินทางไปต่อ ได้แก่ หาดชะอำ โครงการพระราชดำริ
ห้วยทราย ถ้ำเตาหม้อ และเขื่อนแก่งกระจาน

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แหล่งท่องเที่ยวที่ผู้มา
ท่องเที่ยวจะเดินทางไปต่อ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ใน
อำเภอหัวหิน ตลาดน้ำหัวหิน วัดห้วยมงคล เขาคะโหลก

จังหวัดสมุทรสงคราม แหล่งท่องเที่ยวที่ผู้มาท่องเที่ยว
จะเดินทางไปต่อ ได้แก่ ค่ายบางกุ้ง และตลาดน้ำ
อัมพวา

จังหวัดสมุทรสาคร แหล่งท่องเที่ยวที่ผู้มาท่องเที่ยว
จะเดินทางไปต่อ ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์พันท้าย
นรสิงห์

ผลการสอบถามถึงความโดดเด่น ความประทับใจ
และการนำเอาความรู้ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวในแหล่ง
ท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ผู้มาท่องเที่ยวร้อยละ 51.0 แสดงความ
คิดเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่าง
ของไทยมีความโดดเด่น โดยเฉพาะการจัดสถานที่ภูมิทัศน์
ที่สะอาด ร่มรื่น สวยงามด้วยผักพื้นบ้าน ผักพันธุ์หายาก การ
ใช้พื้นที่อย่างคุ้มค่า การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรด้วย
ภูมิปัญญาชาวบ้าน แนวทางการใช้ชีวิตด้วยวิถีเศรษฐกิจ
พอเพียง การพึ่งพาตนเองได้ตลอดแนวการเป็นแหล่งถ่ายทอด
องค์ความรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์
ในชีวิตประจำวันหรือเป็นแนวทางการประกอบอาชีพได้ใน
อนาคต

**ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้มาท่องเที่ยว
ที่มีต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลาง
ตอนล่าง**

ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการ การรับรอง
การให้บริการ และความพึงพอใจของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า
ผู้มาท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว
เชิงเกษตรในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$ และ $S.D = 0.55$) และ
เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ได้ข้อมูลดังนี้

ศักยภาพความด้านการบริหารจัดการ พบว่า ระดับ
ความคิดเห็นของผู้มาท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพแหล่ง
ท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่าง ด้านการบริหารจัดการ
แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{X}=4.22$ และ $S.D = 0.56$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ
พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากในเรื่อง การอนุรักษ์ทรัพยากร
และสิ่งแวดล้อม ($\bar{X}=4.39$ และ $S.D = 0.69$) รองลงมา คือ
ความมุ่งมั่นในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
($\bar{X}=4.28$ และ $S.D = 0.68$) การจัดการของเสีย ขยะ
มูลฝอยในแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.24$ และ $S.D = 0.74$)
การส่งเสริมการขายและการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์
($\bar{X}=4.21$ และ $S.D = 0.73$) การมีส่วนร่วม และความร่วมมือ
กับชุมชนโดยรอบ ($\bar{X}=4.21$ และ $S.D = 0.71$) การ
จัดการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของ
นักท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.19$ และ $S.D = 0.71$) และการโฆษณา
ประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว
($\bar{X}=3.99$ และ $S.D = 0.76$)

ศักยภาพในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิง
เกษตร พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้มาท่องเที่ยว ที่มีต่อ
ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่าง
ด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าเฉลี่ยโดย
รวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.05$ และ $S.D = 0.59$) และเมื่อ
พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากในเรื่อง
ความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ($\bar{X}=4.16$ และ
 $S.D = 0.71$) การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับ
นักท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.13$ และ $S.D = 0.73$) การกำหนดจำนวน
นักท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับขนาดพื้นที่ ($\bar{X}=4.09$ และ $S.D =$
 0.73) เส้นทางการเดินทางเข้าถึง มีป้ายอธิบายข้อมูลชัดเจน
($\bar{X}=4.07$ และ $S.D = 0.80$) ช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการ

ท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.05$ และ S.D = 0.74) ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวที่เพียงพอ ($\bar{X}=4.03$ และ S.D = 0.74) ความพร้อมทางด้านที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว ($\bar{X}=3.96$ และ S.D = 0.78) และ ความพร้อมด้านอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว ($\bar{X}=3.90$ และ S.D = 0.79)

ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวพบว่าระดับความคิดเห็นของผู้มาท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในภาคกลางตอนล่าง ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$ และ S.D = 0.64) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากในเรื่อง การให้บริการด้านความรู้และข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.17$ และ S.D = 0.78) การต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.11$ และ S.D = 0.73) การให้บริการผู้นำชมสำหรับนักท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.10$ และ S.D = 0.76) การให้บริการฝึกอบรมและถ่ายทอดองค์ความรู้ ($\bar{X}=4.09$ และ S.D = 0.81) การให้บริการติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.09$ และ S.D = 0.78) การให้บริการด้านยานพาหนะสำหรับนำชม ($\bar{X}=4.07$ และ S.D = 0.81) ความหลากหลายของกิจกรรมจากแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.00$ และ S.D = 0.83) การให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ ($\bar{X}=3.99$ และ S.D = 0.82) และร้านขายของฝากของที่ระลึก ($\bar{X}=3.94$ และ S.D = 0.81)

ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว พบว่าระดับความคิดเห็นของผู้มาท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในภาคกลางตอนล่าง ด้านความดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.23$ และ S.D = 0.61) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากในเรื่อง ความเป็นสภาพธรรมชาติและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.35$ และ S.D = 0.66) ความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X}=4.27$ และ S.D = 0.74) ความโดดเด่นด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีที่น่าสนใจ ($\bar{X}=4.25$ และ S.D = 0.75) มีความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยว ที่หลากหลายประเภท ($\bar{X}=4.23$ และ S.D = 0.75) ความโดดเด่นขององค์ความรู้ เป็นเอกลักษณ์เฉพาะแหล่ง ($\bar{X}=4.23$ และ S.D = 0.73) เปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีและ

ได้ร่วมทำ ($\bar{X}=4.20$ และ S.D = 0.78) ความโดดเด่นและหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ($\bar{X}=4.20$ และ S.D = 0.72) และความโดดเด่นและความหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.12$ และ S.D = 0.77)

ผลจากการศึกษาด้านลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยจำแนกออกเป็น 6 ลักษณะ ได้แก่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลัก เป็นศูนย์เรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เกษตรและแหล่งเกษตร เป็นแหล่งท่องเที่ยวในโครงข่ายการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเฉพาะได้แก่ เทศกาลหรือปรากฏการณ์/รายบุคคลหรือกิจกรรม/ชุมชน หรือหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า นักท่องเที่ยวมีความเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวมีลักษณะเป็น ศูนย์เรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น (ร้อยละ 47.2) รองลงมา คือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เกษตรและแหล่งเกษตร (ร้อยละ 37.2) และเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลัก (ร้อยละ 23.0)

ผลจากการศึกษาด้านลักษณะรูปแบบการจัดการกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยจำแนกออกเป็น 6 รูปแบบ ได้แก่ แสดงสาธิตให้นักท่องเที่ยวร่วมทำกิจกรรมอบรมระยะสั้น ให้นักท่องเที่ยวพักผ่อนในหมู่บ้าน อบรมให้ความรู้ด้านการเกษตรแผนใหม่ และความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาของชาวบ้าน การจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และการให้รู้ทางด้านธุรกิจเกษตร พบว่า นักท่องเที่ยวมีความเห็นว่ารูปแบบการจัดการกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นรูปแบบอบรมให้ความรู้ด้านการเกษตรแผนใหม่ และความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาของชาวบ้าน (ร้อยละ 39.7) รองลงมา คือ แสดงสาธิต (ร้อยละ 30.0) และให้นักท่องเที่ยวร่วมทำกิจกรรมอบรมระยะสั้น (ร้อยละ 23.8) ตามลำดับข้อเสนอแนะอื่นๆ จากนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่ได้เสนอแนะ 3 ประเด็นหลักๆ คือ การทำป้ายบอกทางที่ชัดเจน ดั่งเช่น บึงฉวากเฉลิมพระเกียรติ และควรประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อให้รับรู้รับทราบกันอย่างกว้างขวาง ตลอดจนควรมีการปรับปรุงสถานที่และการส่งเสริมทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ให้มีจุดจำหน่ายเพิ่มขึ้น

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของผู้มาท่องเที่ยวแตกต่างกัน พบว่ามีระดับความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลาง

ตอนล่างแตกต่างกัน ดังนั้น จึงต้องปฏิเสธสมมติฐานที่ 1 และยอมรับ สมมติฐานข้อที่ 2 คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้มาท่องเที่ยวแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่างแตกต่างกัน เมื่อวิเคราะห์ด้วยสถิติ Independent sample t-test และวิเคราะห์ด้วยสถิติ One-Way ANOVA ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ได้ข้อมูลดังนี้

จำแนกตามเพศ พบว่าเพศหญิงมีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการรับรอง การให้บริการ และความพึงพอใจมากกว่าเพศชาย

จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้มาท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน แต่ผู้มาท่องเที่ยวที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศักยภาพความพึงพอใจ ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สูงกว่าผู้มาท่องเที่ยวที่มีอายุ 20-29 ปี อายุ 30-39 ปี และอายุ 40-49 ปี

ผู้มีสถานภาพแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่แตกต่างกัน โดยผู้ที่มีสถานภาพอื่นๆ (คู่สมรสเสียชีวิต) มีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพในการรับรองของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพในการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศักยภาพการพึงพอใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูงกว่าผู้มีสถานภาพโสด สถานภาพสมรส และสถานภาพหย่า

ผู้ที่มีภูมิลำเนาจากภาคเหนือ มีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพในการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศักยภาพในความพึงพอใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร น้อยกว่า ผู้ที่มีภูมิลำเนาจากภาคกลาง และในขณะที่ผู้ที่มีภูมิลำเนาจากภาคกลาง มีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพในการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูงกว่าผู้ที่มีภูมิลำเนาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (ม.ต้น/ม.ปลาย) มีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพในการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพในการรับรองของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพในการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศักยภาพในความพึงพอใจ

ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูงกว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี และปริญญาโท

ผู้ที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา มีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพในการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพในการพึงพอใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สูงกว่าผู้ที่มีอาชีพค้าขาย พนักงานบริษัทเอกชน และรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/ส่วนท้องถิ่น

ผู้ที่มีรายได้ 1-10,000 บาท มีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพในการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพในการพึงพอใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สูงกว่าผู้ที่มีรายได้ 10,001-20,000 บาท และผู้ที่มีรายได้ 20,001-30,000 บาท

ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมของผู้มาท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน พบว่ามีระดับความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่างแตกต่างกัน ดังนั้น จึงต้องปฏิเสธสมมติฐานที่ 3 และยอมรับสมมติฐานข้อที่ 4 คือ พฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้มาท่องเที่ยวแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่างแตกต่างกัน เมื่อวิเคราะห์ด้วยสถิติ One-Way ANOVA ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ได้ข้อมูลดังนี้

วัตถุประสงค์ พบว่า ผู้มาท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์เพื่อมาพักผ่อน/ผ่อนคลาย มีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพในการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพในการพึงพอใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรน้อยกว่าผู้มาท่องเที่ยว ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาดูงาน/เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ และผู้ที่มาเพื่อประชุม/สัมมนากับหน่วยงาน

ระยะเวลาของการมาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ผู้มาท่องเที่ยวที่เดินทางมาวันเสาร์-อาทิตย์ มีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพด้านการรับรองของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพในการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สูงกว่าผู้มาท่องเที่ยวในวันหยุดนักขัตฤกษ์

จำนวนครั้งที่มาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ผู้มาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรครั้งแรก มีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพความดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูงกว่าผู้มาท่องเที่ยวมากกว่า 3 ครั้ง

ลักษณะการเดินทาง พบว่า ผู้ที่มาแบบอื่นๆ คือ ติดตามมาที่บ่อน้ำบ่อการบริการส่วนจังหวัดและตำบล มีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพในการรับรองของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพในการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศักยภาพในการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูงกว่าผู้มาท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เดินทางมาที่บ่อน้ำบ่อการบริการ/ญาติพี่น้อง และมาที่กลุ่มเพื่อน

ยานพาหนะ พบว่า ผู้ที่ใช้เดินทางมาโดยรถยนต์ส่วนตัว มีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพในการรับรองของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพในการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรน้อยกว่า ผู้ที่เดินทางมาโดยรถยนต์เช่าเหมา และผู้ที่เดินทางมาโดยประจำทาง และพบว่าผู้ที่เดินทางมาโดยประจำทาง มีระดับความคิดเห็น ต่อศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูงกว่าผู้ที่เดินทางมาแบบอื่นๆ คือ อาศัยมาที่บ่อผู้อื่น

ค่าใช้จ่าย พบว่า ผู้ที่ใช้จ่ายตั้งแต่ 1-1,000 บาท มีระดับความคิดเห็น ต่อศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรต่อศักยภาพในการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูงกว่าผู้ที่ใช้จ่ายเพื่อการเดินทาง 4,001-5,000 บาท

สรุปและอภิปรายผล

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20-29 ปี สถานภาพโสด เดินทางมาจากภาคกลาง ระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว คือ ระดับมัธยมศึกษา (มัธยมต้นและมัธยมปลาย) มีอาชีพเป็นนักเรียนนักศึกษามากที่สุด มีรายรับส่วนตัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของดวงกมล รักขันธ์ (2552) และ นานาสุดา เขมณะสิริ. (2556)

วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมาเพื่อศึกษาดูงานหรือเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ ซึ่งแตกต่างจากผลการวิจัยของดวงกมล รักขันธ์ (2552) และ นานาสุดา เขมณะสิริ. (2556) ที่ต่างพบว่า นักท่องเที่ยวเดินทางมาเพื่อพักผ่อน นักท่องเที่ยวจะเดินทางมาเข้าเย็นกลับ สำหรับผู้ที่พักค้างนิยมพักค้างที่โรงแรมหรือรีสอร์ท เดินทางมาท่องเที่ยว วันเสาร์-อาทิตย์ ส่วนมากเดินทางมาครั้งแรก มาที่ครอบครัว/ญาติพี่น้อง เดินทางมาโดยรถยนต์ส่วนตัว ช่องทางที่รับรู้ข้อมูลข่าวสารของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรจากอินเทอร์เน็ตมากที่สุด ซึ่งแตกต่างจากผลการวิจัยของสุขุมภรณ์ ชันธุ์ศรี (2549) ดวงกมล รักขันธ์ (2552) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวทราบข้อมูลทางการท่องเที่ยวจากการบอกต่อของเพื่อนหรือญาติ ค่าใช้จ่ายที่ใช้จ่ายระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว ตั้งแต่ 1-1,000 บาท ประเภทสินค้าที่นิยมซื้อในแหล่งท่องเที่ยว คือ ผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตรที่รับประทานได้ เมื่อสอบถามถึงผลการสอบถามถึงแหล่งท่องเที่ยวอื่น ที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางไปต่อ พบว่า ผู้มาท่องเที่ยว ร้อยละ 54.8 จะเดินทางไปท่องเที่ยวต่อในสถานที่สำคัญ ของแต่ละจังหวัด เช่น สามชุก ตลาดร้อยปี ตลาดเก้าห้อง 100 ปี จังหวัดสุพรรณบุรี วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรวิหาร ตลาดน้ำลำพญา ตลาดน้ำดอนหวาย วัดไร่ขิง ลานแสดงช้างและฟาร์มจระเข้สามพราน จังหวัดนครปฐม สะพานข้ามแม่น้ำแคว โรงถ่ายภาพยนตร์นครสวรรค์ (พร้อมมิตรสตูดิโอ) เซ็นทรัลนครินทร์ และน้ำตกไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี หาดชะอำ โครงการพระราชดำริ ห้วยทราย และเขื่อนแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ตลาดน้ำหัวหิน วัดห้วยมงคล เขากะโหลก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตลาดน้ำอัมพวา ค่าบางกุ้ง จังหวัดสมุทรสงคราม และอุทยานประวัติศาสตร์พันท้ายนรสิงห์ จังหวัดสมุทรสาคร

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้มาท่องเที่ยว ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ภูมิลำเนา ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่าง ในระดับที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้มาท่องเที่ยว ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ระยะเวลาการมาเที่ยว จำนวนครั้งที่มาเที่ยว ลักษณะการเดินทาง ยานพาหนะ และค่าใช้จ่ายแตกต่างกัน มีความคิด

เห็นที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่าง ในระดับที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่างของไทยมีความโดดเด่น คือ ลักษณะการจัดสถานที่ภูมิทัศน์ที่สะอาด ร่มรื่น สวยงามด้วยผักพื้นบ้าน ผักพันธุ์หายาก การใช้พื้นที่อย่างคุ้มค่า การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน แนวทางการใช้ชีวิตด้วยวิถีเศรษฐกิจพอเพียง การพึ่งพาตนเองได้ ตลอดแนวการเป็นแหล่งถ่ายทอดองค์ความรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ ในชีวิตประจำวัน หรือเป็นแนวทางการประกอบอาชีพ ได้ในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามคำนิยามของรำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2544 หน้า 5) และวัฒนา มโนรัตน์ (2552 หน้า 27) เมื่อนำเกณฑ์การประเมินศักยภาพมาตรฐานคุณภาพของแหล่งเชิงเกษตรของสำนักงานพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว (2553) มาวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในภาคตะวันตกตามระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว พบว่า 1) แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพในด้านการบริหารจัดการในระดับมาก โดยมีความโดดเด่น คือ การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมมากที่สุด แต่พบว่ามีกรณีประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวน้อย ดังนั้น ควรจัดทำประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้นักท่องเที่ยวไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในภาคกลางตอนล่างเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต เช่น เฟสบุ๊ก เว็บไซต์ หรือยูทูบ ที่เป็นช่องทางที่นักท่องเที่ยวนิยมมากที่สุดในปัจจุบัน 2) ศักยภาพในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว ในระดับมาก คือ ความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยว แต่พบว่าแหล่งท่องเที่ยวมีความพร้อมด้านอาหารสำหรับนักท่องเที่ยวน้อย ดังนั้น แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งควรเพิ่มการบริการอาหารและเครื่องดื่มสำหรับนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 3) ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการให้บริการด้านความรู้และข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว แต่พบว่าการให้บริการของร้านของฝากของที่ระลึกมีน้อย ดังนั้น ควรปรับปรุงพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ เพราะนอกจากจะเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนแล้วยังเป็นการสร้างตราสินค้าที่เป็น

เอกลักษณ์ของหมู่บ้านต่อไป และ 4) ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ความโดดเด่นในเรื่องความเป็นสภาพธรรมชาติและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว โดยในความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเห็นว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่าง มีความเหมาะสมในการเป็นศูนย์ศึกษาเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และรูปแบบการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม คือ เป็นการจัดกิจกรรมในรูปแบบอบรบให้ความรู้ด้านการเกษตรทฤษฎีใหม่ หรือการดำเนินชีวิตในรูปแบบความพอกิน พออยู่ และพอใช้

ข้อเสนอแนะ

1. ควรส่งเสริม สนับสนุนในการสร้างเครือข่ายเปิดโอกาสให้แหล่งท่องเที่ยวอื่น ที่มีความโดดเด่น เช่น สวนเกษตร วิสาหกิจชุมชน แหล่งเรียนรู้ชุมชน มาร่วมเป็นเครือข่ายจุดแวะพัก ตามเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในแต่ละพื้นที่
2. ควรมีการศึกษาถึงแนวทางการสร้างผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรผสมผสานกับการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ เพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ และสร้างความมั่นคงทางอาหาร ให้ชุมชนมีความเข้มแข็งที่มั่นคงและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และพิทยา ว่องกุล. (2550). **วิสาหกิจชุมชนกสิกรรมชีววิถี (พิมพ์ครั้งที่ 3)**. กรุงเทพฯ : เอ็ดดิสันเพรส โปรดักส์.
- ดวงกมล รักขยัน. (2552). **รายงานการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้มาท่องเที่ยวที่มีต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จังหวัดสุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2553). **การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี : การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวยั่งยืน**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS (พิมพ์ครั้งที่ 7)**. กรุงเทพฯ : วี. อินเทอร์ พรินท์.
- นาฏสุดา เขมณะสิริ. (2556). **การพัฒนาศักยภาพชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีจังหวัดภูเก็ตและจังหวัดชลบุรี**. สถาบันวิจัยและพัฒนา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- นिसาร์ตัน จุลวงศ์. (2553). **การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรรณิกา คำชาลี. (2553). **ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในพื้นที่ตำบลคลองโคน อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ธุรกิจการเกษตร) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุขุมารณณ์ ชันศรี และพีรชัย กุลชัย (2549). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลและความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยว**. รายงานฉบับสมบูรณ์การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 44 455-462. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว. (2555). **คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร**. กรุงเทพมหานคร : กรมการท่องเที่ยวกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- Dianne Dredge. (2006). **Policy networks and the local organization of tourism**. *Tourism Management* 27(2006) : 269–280.
- Milind B. Bhujbal and Paresh V. Joshi. (2012). **Agro-Tourism A Specialized Rural Tourism : Innovative Product of Rural Market**. *International Journal of Business & Management Tomorrow*, 2(1) : 1-12.
- Yuan Li. (2009). **Deep Development of Rural Tourism under Integrated Agriculture**. *Asia Agricultural Research* , 1(3) : 14-17.